

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelju v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kako zabraniti ponemčevanje po naših mestih?

Ako bi vsi Slovenci, ki se z dežele v mesto preselijo, tudi tam Slovenci ostali, bila bi naša mesta, kakor Maribor, Celje, Ptuj, Ormož, Brežice, Slov. Gradec že davno slovenska. V starih časih so pač prihajali nemški obrtniki in se po naših mestih naselili. Te rodovine so pa večinoma izumrle; kar se zdaj po naših mestih za »Nemca« šteje, to je večinoma ponemčena slovenska kri, kakor že rodovinska imena pričajo; če je res že oče nemško govoril, je bil pa ded ali praded Slovenec.

Ponemčevanje po mestih se zato tako hitro vrši, ker slovenski ljudje sami z veseljem in poželenjem v nemščino silijo. S kmetov pridejo nekako neokretni in neolikani v mesto, in to se jim rado očita ali pa se jim meščani vsaj od strani posmehujejo. Ko je Slovenec to zapazil, skuša se tega madeža očistiti in se meščanom prisposodobiti. Prvo je, da se po mestno obleče; glavna skrb pa mu je, naučiti se brž ko mogoče nemškega jezika. Kedar se je nemščine za silo naučil, noče več slovensko govoriti (razun v prometu s kmeti), da bi nihče ne zapazil, da je »neolikan kmetav«, on hoče veljati za že starega in rojnega meščana.

V družbi nemško govorečih meščanov tudi marsikaj dobrega in slabega sliši in zve, česar prej ni vedel, zato se šteje zdaj že za bolj modrega, kakor so kmetje, katerim se le še posmehuje. To je tista skrivna moč, ki ponemčevanje najbolj pospešuje. Nekateri to zlo ponemčevanja samo nemškim šolam pripisujejo; pa to je le deloma res. Nemške šole že tudi pripomagajo, pa v Ljubljani so bile prej tudi nemške šole in vendar ljudstva niso ponemčile, ker se je po družinah slovensko govorilo. Ko bi naši slovenski meščani s svojimi otroki vedno slovensko govorili, potem bi jih nobena sila ne ponemčila; tega pa ne storijo, ker mislijo, da je le tisti »nobel« in gospod, kdor nemško govori, želijo pa ravno, da bi njih otroci za »gospoke« veljali. Nadalje slovenske književnosti nič ne obračajo in mislijo, da se zamore človek le iz nemških knjig in časnikov dobro izomikati, in zato še bolj na nemščino tišijo.

To ponemčevanje po mestih se zamore le s tem ustaviti, da se slovensko kmečko ljudstvo na višjo stopinjo omike in olike povzdigne. Kdor je bil že na deželi navajen prebirati slovenske knjige in časnike, tako da mu je to nekako potreba postala, on bo to slovensko branje tudi potem nadaljeval, če se v mesto preseli, in vsled tega se tudi ne bo ponemčil. In kedar bo slovensko kmečko ljudstvo toliko olikano, da se bo moglo v tem oziru z mestnim prebivalstvom meriti, tedaj se bo Slovenec znebil strahu pred gosposko suknjo, in že

se v mesto preseli, govoril bo z meščani kakor enak z enakim ter ne bo čutil poželenja, meščanom na ljubo zatajiti svojo narodnost. Snujmo torej pridno bralna društva in pevska društva, da se mladi zarod izomika in branju privadi. Nadalje bi kazalo, v mnogo tisočih izvodih natisniti novo, popularno (lahko umljivo) izdajo »Olikanega Slovenca« ter zastopj razdeliti med naše kmečko ljudstvo. Tudi učitelji bi lahko mnogo pomagali, ko bi otrokom v šoli pogosto razkladali, kako se jim je vesti in obnašati pred ljudmi in v občevanju z ljudmi, kaj je čedno in olikano, in kaj je grdo in surovo. Ako bomo delali po tem načrtu, pričakovati je mnogo lepega sadu, in ponemčevanje se ustavi.

Petindvajsetletnica kat. pol. društva v Konjicah.

Že dne 29. januarija 1896 je bilo dopoljenih petindvajset let, odkar se je za nadžupnika Rozmana ustanovilo v Konjicah »katol. polit. društvo«. Mnogo mlajših društev je med tem že zaspalo; to pa je še vedno čilo in delavno. Petindvajseta obletnica njegovega obstanka nam to dovolj jasno dokazuje.

Ker je letos dne 29. januarija bil ravno sklep sv. misijona v Konjicah, se je obletnica našega katol. pol. društva odložila na ugodnejši čas. Spomladi smo povabili našega najstarejšega g. poslanca, da naj bi nam naznanil dan, kedaj da bi bilo našim gg. poslancem najpriležnejše, udeležiti se našega zborovanja. Ta blagi gospod je z ozirom na nejasno politično obnebje odlagal naše zborovanje od meseca do meseca tako, da je naše društvo med tem postalo že skoraj 26 let staro; ker naša društvena pravila je visoka vlada potrdila že dne 31. decembra l. 1870.

Napovedali smo torej občni zbor našega društva brez sodelovanja naših gg. poslancev. Zbor se je, hvala Bogu, vrlo dobro obnesel po sledečem vspredu. Ob 3. uri popoldne je prvomestnik, vlč. gosp. nadžupnik Voh, otvoril zborovanje v društvenih prostorih, ki so bili z mnogimi podobami: sv. očeta, svetl. cesarja in dr. in z duhtečimi vencí in domačimi zastavami bogato nadičeni. V kratkih potezah nam je pred oči postavil, začetek in imenitnost društev, ter je dokazal, da je naše društvo ostalo vedno starem slovenskemu geslu: »Vse za vero, dom, cesarja«. Svoj govor je sklenil s trikratnim slava-klicem na sv. očeta papeža Leona XIII. in na svetlega cesarja Franca Jožefa I. Iz sto grl zadonel je trikrat navdušeni živio-klic.

Veleč. gosp. prvomestnik podeli na to besedo od lanske obletnice vsem zborovalcem — dobro znanemu čast. gospodu Francu Korošcu, prefektu iz Maribora. Ta

g. govornik nam je podal v daljšem govoru tej slovesnosti primeren razgled po širokem svetu, začeni pri sv. očetu v Rimu in končavi pri zasluženem porazu židovskih liberalcev na Dunaju. Gospod govornik je bil pohvaljen od naših zborovalcev, ki po letu nimajo mnogo časa, prebirati podrobnih poročil po naših časnikih.

Društveni tajnik, č. gospod vikar Friderik Kukovič, podal je potem letno poročilo o stanju in delovanju našega društva. Iz tega posnamemo, da šteje društvo 321 udov in da je vse važneje dogodke med letom skrbno zasledovalo. Tako je n. pr. izrazilo svetlemu cesarju z največjim spoštovanjem globoko sožalje pri smrti nadvojvode Karola Ludovika, za kar je prejelo v slovenskem jeziku spisano najvišjo zahvalo. Č. g. kaplan Šoba je poročal kot naš blagajnik, da društvena blagajnica nikakor ni prazna. Da bo pa društvo zamoglo si še več časnikov naročiti, se je zborovanje za par minut prekinilo, da je g. blagajnik spravil radovoljne doneske, ki so mu od vseh strani leteli v društveno blagajnico. (Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Z birmovanja v marenberški dekaniji.

Ni težavnejše dekanije, kakor marenberška. Letos od dne 28. junija do 6. julija so milostljivi knezoškof to dekanijo obiskali. Dne 27. junija so se ob 5. uri popoldne iz Maribora do Vuhreda pripeljali s poštnim vlakom. Na postaji so jih pričakovali marenberški dekan, vlč. g. Avg. Hecl, vuhredski župnik, remšniški, selniški, št.-peterski, mutški, in še več drugih duhovnikov in veliko ljudstva. — Ko so jih g. dekan lepo pozdravili in jim duhovnike predstavili, podali so se čez brod po droči Dravi proti Marenbergu, kjer jih je ponižno vsprejel trški zastop, na čelu mu župan g. Langer, vse uradništvo, šolska mladina z učitelji in ljudstvo. Podajo se naravnost v cerkev, kjer je bilo izpraševanje otrok. Otroci so prav lepo in glasno odgovarjali.

Drugi dan, dne 28. junija, je bila birma in izpraševanje odraslih, ki je tudi prav dobro izpadlo. Dne 29. junija je bila sv. birma na Muti, kjer so višjega pastirja tudi prav lepo vsprejeli. Cerkev in župnišče je lepo prenovljeno. Popoldne ob 4. pa so se nadpastir odpeljali na Pernice. To je župnija, ki leži 1060 m nad morskim površjem. Spremljali so jih selniški g. župnik. Po 3 urah hude in težavne vožnje so prišli na visoke Pernice, kjer je bilo še zvečer izpraševanje otrok. Drugi dan, dne 30. junija, bila je birma. Po sv. opravi predstavila sta se sp.-dravburški prošt, preč. g. Wakonig, in župnik iz Ojstrice, g. Hüttner, oba iz krške škofije. Kneza je to močno veselilo. Saj so se prijateljski pogovarjali z g. proštom, s katerim sta nekdanj v Serajevu skupno kot vojaška kaplana služila. Iz vuzeniške dekanije so se predstavili škofu trbonjski župnik, g. Arzenšek. — Cerkev in farovž so v Pernicah lepo prenovili. Milostljivemu knezu se je tukaj prav dopadlo; večkrat so rekli besede: »De montibus salus, s hribov odrešenje.«

Ob 3. popoldne so se knezoškof odpeljali na gorskem vozičku z 2 konjema po lepen ravnem planinskem kolovozu skozi Mlake proti Soboti. Na celem potu sta dva moža voz držala, da se ni prevrgel, kajti tu pa tam je cesta vendar več ali manj snedena. Spremljali so škofa selniški, mutški in trbonjski župnik. Dve uri smo šli lepo po ravnem in pa v senci. Od Mlak gor pa je bila pot strma celo uro do Sobote, ki leži 1070 m visoko. Zvečer je bila navadna skušnja otrok iz kršč. nauka. Tudi tukaj so otroci prav dobro odgovarjali,

kakor prej tudi v Pernicah in na Muti. Zvečer so pa goreli kresi. Bilo je tri videti kakor oltar, na katerem je v sredi Najsvetejše, na vsaki strani pa 10-20 sveč. To je bil čaroben prizor. — Pri sprejemu sta bila v Soboti tudi 2 župnika iz sekovske škofije, namreč g. Pišak iz Wiel-a in pa g. Fruhmann iz Št. Ožbalta nad Ivnikom. Drugi dan po sv. birmi pa se je predstavil knezu iz Št. Vincenca nad Ettendorfom na Koroškem gospod vitez Mullé. Ta gospod je bil škofov sošolec na celjski gimnaziji.

Ko smo še pri obedu sedeli, se je nebo prav sumljivo oblačilo, in ravno, ko smo se ob 3. iz Sobote poslovili, je bilo najhuje. Bila sta dva voza. Na prvem so se knez vozili, g. sekretarij, gg. ožbaldski, trbonjski inperniški na drugem. Peljali smo se, pa kakó! Konji so šli počasi. Dežnikov nismo mogli vseh razpetih imeti, ker je bil eden drugemu na potu, dež pa lil, da se je od zemlje kadilo. Cesta je bila nevarna; bilo se je bati, zdaj pa zdaj se zvrnemo v strašen prepad. Zavijali smo se v suknje, koce, pléte, v vse, kar smo gleštali, a vse ni pomagalo nič: v eni uri bili smo mokri do zadnje niti. Za sedeža smo imeli 2 žaklja, natlačena s slamo, ki pa sta se vedno premikala. Kadar smo si morali sedeža popravljati, tedaj nas je neštevilno vej, ki od dreves na cesto štrlijo, pošteno oklofutalo. Dežniki vej niso mogli obdržati, ker so bile pretežke. Zato smo se skrivali pred vejami, kakor jež, ki se zviije, kadar mu nesreča preti. Iz Sobote smo se peljali v globok jarek, Krumbah zvan; 300 m smo se se navzdol peljali, to je bilo tako navzdol, da sem mislil, zadnji del voza se bo vzdignil ter prekucnil na konje. Vendar smo bili srečni, zvrnili se nismo.

Ko smo se iz Krumbaha zopet navzgor kakih 300 m peljali proti Hadrniku, to je gora 1183 m visoka, in čez to smo morali, tedaj je dež malo ponehal. Mislili smo, zdaj pa že bo, megla pa je bila, kakor v noči. Toda nismo še imeli časa odkasljati se, kar se vlije zopet prav hudo in nas z novega premoči. Na Hadrniku pa je bril tak mrzel veter, da smo se tresli na vseh udih, zobje so nam kar šklepetali. In nič nismo mogli priti do Sv. Jerneja, kamor smo bili namenjeni. Dva moža smo srečali. Hitro ju vprašamo, kako daleč bi še bilo do Sv. Jerneja, a vsak je rekel: »Še dobro uro.« Nam se je to še silno veliko zdelo, pa pozneje smo še mi eno uro morali dodati. Vendar pri vseh nezgodah nam dobra volja ni ušla. Prišli smo potem vendar v 4^{1/2} uri v Št. Jernej. Lilo je še neprenehoma. Tukaj je pa začelo še bliskati in grometi. Videli nismo ničesar, z veliko silo smo našli župnišče, cerkve pa, ki je malo oddaljena, tisti večer nismo videli.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Pravila kmetijskega društva v Dobropoljah,

(registrovane zadrugé z omejeno zavezo.)

(Dalje.)

IV. Knjigovodstvo in računi.

§ 12. Zadrugne knjige se vodijo po določenih trgovskega prava. Vse poslovanje se ima vršiti po trgovinskih načelih. Nadzorstvo se ima o spolnjevanju teh predpisov vsako leto večkrat prepričati.

§ 13. Bilanca. — Koncem poslovnega leta, ki se strinja s kalendarčnim letom, se sestavi inventura in bilanca po trgovskih načelih; le-ta mora obsegati: A) aktiva, namreč: a) blagajnično stanje koncem leta v gotovini; b) vrednostne papirje po kurzu 31. grudna; c) zadrugne terjatve, razvrščene po njih razni kakovosti;